

SMITTEVERN-NYTT

FAGLIG FORUM FOR HELSESYKEPLEIERE
SOM ARBEIDER MED SMITTEVERN OG ANDRE INTERESSERTE

Årgang 21, nummer 4

Desember 2023

KIKHOSTE VAKSINE TIL GRAVIDE

Da er det vedtatt at [Regjeringen vil gi gratis kikhostevaksine til gravide](#) fra 2024. Kommunene vil få ansvaret for vaksineringsen da vaksinen vil inngå i barnevaksinasjonsprogrammet. Hvordan organiseringen av vaksinasjonen vil skje er enda ikke avklart. Inntil alt er på plass må den gravide som nå ønsker kikhostevaksine i svangerskapet betale for vaksinen selv. Koronapandemien og strenge smitteverntiltak har ført til at vi har hatt færre tilfeller av kikhoste i befolkningen. I andre land som Danmark har de sett en stor økning av sykdommen, som er svært smittsom. Spedbarn er særlig utsatt for alvorlig kikhoste frem til de er 3 måneder og vaksinerings av mor i svangerskapet vil dermed gi barnet beskyttelse de første levemånedene til de selv får kikhostevaksinen.

DENGUEFEBER OG NY VAKSINE

Denguefeber sykdom som smitter via Aedes myggen er økende i verden og det er store pågående utbrudd for tiden. Forekomsten av dengue har økt dramatisk de siste tiårene, med anslag på 40–50 % av verdens befolkning i fare for sykdommen.

Vet du nok om sykdommen? Ta [5 raske spørsmål fra Medscape](#) for å se hva du kan om denguefeber?

I 2023 har det kommet en ny levende svekket vaksine mot denguefeber Qdenga®. Legemiddelfirmaet Takeda som produserer vaksinen har laget en norsk nettside med mye nyttig informasjon om sykdommen og vaksinen, [www.qdenga.no](#), FHI's vaksinasjonsveileder har også et eget kapittel om denguefeber vaksinen se [her](#)

ANDRE NYE VAKSINER I NORGE I 2023

Det har kommet flere ny vaksiner på markedet i Norge i løpet av året. FHI har på sine nettsider skrevet mer om anbefalingene i forhold til bruk av vaksiner mot [Herpes Zoster](#), helvetesild for personer over 50 år og [RS-vaksine](#) for personer over 60 år.

ECDC har skrevet om RSV og vaksinene som er godkjent i EU [her](#). RS-vaksinen som kan gis til gravide er pr dags dato ikke tilgjengelig i Norge.

LÆREBOK I IMMUNOLOGI + E-FORELESNINGER

Lege Jens Vikse, i spesialisering i revmatologi ved Seksjon for klinisk immunologi ved Stavanger universitetssjukehus, har skrevet en lærebok i immunologi og laget elektroniske forelesninger på [www.immu.no](#) hvor du får kunnskap om immunforsvarets oppbygning og funksjon. Ta noen minutter for å oppdatere deg om immunforsvaret med antistoffer, B- og T-celler, immunologisk hukommelse, slimhinneimmunitet med mer. Dette er viktig kunnskap for å forstå hvordan vaksiner virker. Kapittel 16 handler om [vaksiner og immunmodulering](#).

KRAFTIG ØKNING AV GONORÉ HOS UNGE

De siste ti årene har det vært en kraftig økning av gonoré blant unge i Norge. Vi må tilbake til tidlig på 80-tallet for å finne tilsvarende tall som i 2022, og nå rapporteres det om høyere tall hos kvinner enn hos menn. Hvorfor har det blitt sånn, og hva kan vi gjøre med det? Anne Olaug Olsen er spesialist i hud- og veneriske sykdommer og i samfunnsmedisin og overlege ved Avdeling for smittevern og vaksine ved FHI. Åse Haugstvedt er spesialist i hud- og veneriske sykdommer og overlege ved Olafiaklinikken. Hør dem i [Podcasten Stetoskopet](#)

Pr. 19.11.2023 har [MSIS](#) fått meldt 2658 påviste tilfeller gonoré i Norge mot totalt 1858 i hele 2022. Det er flest tilfeller blant unge kvinner. Mye innenlands smitte, flere partnere og hyppigere partnerbytte, dårlig kondombruk er medvirkende årsaker. Forrige gonoré topp var i 1975. Ny økning på 90-tallet blant MSM etter innføring av bedre diagnostikk med sensitiv PCR enn på 80-tallet. 2019 toppåret etterfulgt av pandemiårene med sterk fall i tilfeller grunnet strenge smitteverntiltak. Kvinner er generelt flinkere til å teste seg særlig for klamydia blir derfor fanget opp også med gonoré. NB. 50 % av kvinnene har ikke symptomer av sin gonoré mot 10 % hos mennene. Helsepersoner SKAL gjøre smittesporingen ved gonoré i motsetning til ved klamydia hvor pasienten selv ofte gjennomfører smittesporingen. Viktig med seksualanamnese særlig hos personer med gjentagende urinveissymptomer og ha lav terskel for testaktivitet. Behandling intramuskulær injeksjon x1

Mer informasjon om gonoré på [Helse Norge](#)

I dette nummeret:

1. Kikhostevaksine til gravide, Quiz denguefeber, Nye vaksiner 2023, E-forelesninger om immunologi, Økning av gonoré
2. Meslinger, Antibiotikaresistens, Digital eksamen Certificate in Travel Health, CTH®

AKTUELL NETTSTEDER

- Folkehelseinstituttet www.fhi.no
- NSF's landsgruppen av helsesykepleiere www.sykepleierforbundet.no
- The International Union Against Tuberculosis and Lung Disease (The Union) www.theunion.org
- WHO's disease outbreak news www.who.int/csr/don/en/
- The International Society of Travel Medicine (ISTM) www.istm.org
- FIRM Norge <https://firmnorge.org/>
- Norsk forum for smittevern i helsetjenesten www.smittevernforum.no

AKTIVITETSKALENDER 2024

SMITTEVERN

•

REISEMEDISIN / VAKSINASJON

- 19. – 20. mars Reisemedisin, Oslo Arr. Den Norske Legeforening. Kurs for leger og ikke leger med påmeldingsfrist 20.01.2024
- 22. – 24. mai NECTM 9, København Arr. <https://mkon.nu/nectm9>

TUBERKULOSE

•

MIGRASJONSHELSE

•

Faglig forum for helsesykepleiere som arbeider med smittevern

Ønsker du å få tilsendt Smittevern-nytt? Send en e-post til redaktøren:

mone.kildal@bga.oslo.kommune.no

GLOBAL TRUSSEL OM MESLINGER FORTSETTER

[WHO melder om at den globale trusselen om meslinger](#) fortsetter å vokse ettersom et år med millioner av uvaksinerte barn. Etter år med nedgang i vaksinasjonsdekningen mot meslinger, har tilfellene av meslinger i 2022 økt med 18 % og dødsfallene har økt med 43 % globalt sammenlignet med 2021. Estimert 9 millioner tilfeller og 136 000 dødsfall, de fleste blant barn. I 2022 opplevde 37 land utbrudd av meslinger, hvorav 28 i WHO-regionen for Afrika, 6 i det østlige Middelhavet, to Sørøst-Asia og ett i den europeiske regionen. Meslinger kan forebygges med to doser meslinger vaksine. Den globale vaksinedekningsgraden for den første dosen, på 83% o den andre dosen, på 74 % er fortsatt godt under dekningen på 95 % med to doser som er nødvendig for å beskytte lokalsamfunnet mot utbrudd.

Lavinntektsland, der risikoen for død av meslinger er høyest, fortsetter å ha laveste vaksinasjonsdekningen med bare 66 %. Av de 22 millionene barn som gikk glipp av sin første meslinger vaksinedose i 2022, bor over halvparten i bare 10 land; Angola, Brasil, Den demokratiske republikken Kongo, Etiopia, India, Indonesia, Madagaskar, Nigeria, Pakistan og Filippinene.

Les rapporten: [Progress Toward Measles Elimination — Worldwide, 2000–2022](#)

FHI har 20.10.2023 oppdatert siden [Når er det behov for fremskyndet MMR-vaksine?](#)

ANTIBIOTIKARESISTEN – DEN LANGSOMME PANDEMIEN

Antibiotikabruken i Norge stiger. Professor og infeksjonsmedisiner Dag Berild har skrevet et innlegg på hjemmesiden til Oslo Universitetssykehus om antibiotikaresistens. Antibiotikaresistens skyldes overforbruk og feilbruk av antibiotika. Hvis økningen fortsetter vil flere mennesker dø av antibiotikaresistens enn av kreft i 2050. Alle mennesker har cirka to kilo bakterier i kroppen. Disse bidrar til å fordøye maten, de danner vitaminer og fettsyrer, og beskytter oss mot fremmede bakterier. I en bakteriepopulasjon er det alltid et mindretall av resistente bakterier. Når vi gir antibiotika, slår vi de sykdomsfremkallende bakteriene i hjel. Men, som en bivirkning, utrydder vi den normale bakteriefloraen og gir de få resistente bakteriene i mikrobiomet et fortrinn. Antibiotikaresistens er en av verdens største helsetrusler. På sikt kan det bli mer alvorlig enn Covid-19-pandemien. Det er medisinenes klimakrise, den er menneskeskapt og antibiotika er en begrenset resurs. Vi kan aldri «vinne kampen mot bakteriene», men hvis vi klarer å redusere unødig bruk, kan vi bevare de som virksomme midler inntil vi eventuelt får nye antibiotika. [Les hele innlegget til Dag Berild her](#)

INTERNASJONAL EKSAMEN I REISEMEDISIN, CTH®

The International Society of Travel Medicine (ISTM) vil tilby sin eksamen innen reisemedisin, Certificate in Travel Health, på tre separate dager: 30. januar, 31. januar og 1. februar 2024. Dette er en virtuell eksamen via Proctor U live via webkamera.

Frist for å søke seg til eksamen er 16. januar 2024. For mer informasjon se: [Learning @ ISTM: 2024 24th CTH® Exam Application](#).